

[Aksel Larsen.]

de resultater — jeg beder om tilladelse til et citat — man nåede frem til på NATO-mødet,

„bidrog til at bære vidnesbyrd om den positive ånd, hvori de vestlige lande forberedte deres deltagelse i topmødet“.

Ja, jeg har tilladt mig måske lidt skarpt at kritisere den redegørelse, vi har fået af den højtærede udenrigsminister; men må man ikke give mig ret i, at når udenrigsministeren her taler om, at NATO-mødet bar vidnesbyrd om den positive ånd, hvori de vestlige lande forberedte deres deltagelse i topmødet, så har han intet som helst sagt? Det havde været rart at få lidt at vide om, hvilke konkrete beslutninger man traf til forberedelsen af dette topmøde. Det havde også været rart at få lidt at vide om, hvorvidt udenrigsministrene, der var samlet i Istanbul 2.-4. maj, blev orienteret om den specielle måde, Amerikas Forende Staters regering forberedte topmødet på. Derom har vi intet hørt, men da Atlantpagtens medlemsstater jo er ligeberettigede, er det vel ikke helt urimeligt i hvert fald at tænke sig den teoretiske mulighed, at den højtærede udenrigsminister er blevet informeret, og hvis han ikke er blevet informeret, vil jeg bede udenrigsministeren udtale sig om, hvorvidt han er tilfreds med, at han ikke blev informeret om den måde, hvorpå topmødet fra amerikansk side blev forberedt. Taler og handlinger fra USAs regerings side tyder på, at denne regering i hvert fald var under indflydelse af meget stærke kræfter, som ugerne så afspændingen i den internationale politik fortsat.

Hvor meget man end — og formentlig med rette — kan sige om, at al slags spionage — eller for at sige det med et pænt ord: efterretningstjeneste — er noget dagligdags, som alle ved at alle magter bedriver efter evne og stormagterne efter størst evne, så kan det ikke være med god hensigt, at et amerikansk spionagefly så sent som den 1. maj blev sendt ind over bjergene til Sovjetunionen. Dette bekræftes også ved den frimodige og vist aldrig i verdenspolitikens historie oplevede erklæring fra USAs regering om, at det var med præsidentens vidende og vilje, at det var sket, og at man anså sig for berettiget, ja, næsten forpligtet hertil, og at man agtede at fort-

sætte med sådanne flyvninger. En sådan erklæring måtte man vide kunne kun virke som provokation, og bedre blev det jo ikke, da USAs regering samtidig med topmødets beregnede sammentræden beordrede en næsten verdensomspændende militærmanøvre. Men det var en provokation, og jeg kan ikke se andet, end at så er det et spørgsmål, om man bør lade sig provokere. Resultatet blev ganske vist det sandsynligvis tilsigtede, at ministerpræsident Khrustjev nok rejste til Paris, men som betingelse for at forhandle med præsident Eisenhower stillede ultimative krav, som han måtte vide at denne ikke kunne opfylde.

Jeg beder om formandens tilladelse til at bringe et citat, som jeg for en sikkerheds skyld har hentet fra Land og Folk, af, hvad Khrustjev erklærede ved sin ankomst til Paris:

„Den sovjetiske regering vil gøre alt, hvad der står i dens magt, for at gøre mødet til en succes og dermed styrke freden og folkenes sikkerhed.“

På baggrund af dette må det virke noget påfaldende, at han to dage senere som betingelse for overhovedet at deltage i topmødet krævede, at bl. a. præsident Eisenhower skulle beordre sig selv straffet som øverste ansvarlige for spionageflyvningen. Lige så sikkert som det er, at USAs provokatoriske handlinger må have haft til hensigt enten at hindre topmødet eller i hvert fald at få det til at forløbe resultatløst, lige så givet forekommer det, at det ved Sverdlovsk nedskudte spionfly ikke kan være den virkelige grund til, at Khrustjev påtog sig det formelle ansvar for topmødets sprængning. Dette så meget mere som ministerpræsident Khrustjev selv har oplyst, at han, allerede da han forhandlede fortroligt og venligt med præsident Eisenhower i Camp David, vidste besked med de amerikanske spionflyvninger mod Sovjetunionen, og dette så meget mere, som han senere har erklæret, at i fremtiden vil ethvert sådant fly blive skudt ned.

Den virkelige grund til, at ministerpræsident Khrustjev og sovjetregeringen altså gik ind på den amerikanske provokation, synes mig at måtte være en anden, eller også må der være et kompleks af grunde.

Siden Stalinpolitikens formelle afslut-